

SAYIN CUMHURBAŞKANININ GERİ GÖNDERME GEREKÇELERİNİN IŞIĞI ALTINDA KAMU YÖNETİMİ REFORM YASALARININ SON DURUMU

Ekim 2004

TBMM'nin 2003-2004 yasama yılında kabul ettiği ve Türk Kamu Yönetimini temelinden değiştirmeyi amaçlayan dört yasadaki bazı maddeleri, Sayın Cumhurbaşkanı tarafından tekrar görüşülmek üzere geri gönderilmiştir. Söz konusu yasaların başta geleni, içerdiği "radikal" düzenlemeler sebebiyle, 5227 sayılı "**Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun (KYTK)**" dur. Diğerleri, sırasıyla, 5197 sayılı "**İl Özel İdaresi Kanunu**", 5215 sayılı "**Belediye Kanunu**" ve 5216 sayılı "**Büyükşehir Belediyesi Kanunu**" dur. Sayın Cumhurbaşkanı anılan yasalardan yalnızca Büyükşehir Belediye Kanununu onaylamış ve bu yasa 23 Temmuz 2004 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanının anılan yasaları geri gönderirken çeşitli Anayasa'ya aykırılık gerekçelerini ileri sürdüğü görülmekteyse de, itirazlarının özünü Anayasa'nın merkezi idareyi düzenleyen 126. ve yerel yönetimleri düzenleyen 127. maddelerinin oluşturduğu anlaşılmaktadır. Her ne kadar sözü edilen Anayasa maddelerine dayalı geri gönderme gerekçelerine üç yasa için ayrı ayrı hazırlanmış Cumhurbaşkanlığı yazılarının hepsinde yer verilmişse de; en ayrıntılı açıklamaların, "temel kanun" olması sebebiyle, KYTK başlığı altında ortaya konulduğu görülmektedir. Dolayısıyla, öncelikle KYTK bağlamında bazı Anayasal kavram ve ilkelerin tartışılması yararlı olacaktır. Bu yolla yalnızca Sayın Cumhurbaşkanının geri gönderme gerekçelerini yorumlamak kolaylaşmayacak, aynı zamanda ileriye dönük olarak ne yapılabileceği sorusuna da doyurucu yanıtlar bulmak mümkün olacaktır. Raporun daha sonraki bölümlerinde ise Belediye Kanunu ve İl Özel İdaresi Kanununun geri gönderilen maddelerine ilişkin değerlendirme yer alacaktır. (Aşağıdaki açıklamalar Türk İdare Hukuku doktrini ile Anayasa Mahkemesi ve Danıştay kararlarında öteden beri "**doğru**" ve "**Anayasal**" kabul edilen bilgilere dayandırılmış, fakat kaynakları listelemek yoluna gidilmemiştir. Gereksinim duyulması halinde bu kaynaklar ayrıca sunulabilecektir.)

BÖLÜM I. KAMU YÖNETİMİ TEMEL KANUNU

Anayasal Kavram ve İlkeler

Sayın Cumhurbaşkanının KYTK için ileri sürdüğü geri gönderme gerekçelerini içeren 3 Ağustos 2004 tarihli yazısının 8. sayfasında –yukarıda da belirtildiği üzere- sorunun özünü ortaya koyan 126 ve 127. maddelerin karşılaştırması yapılmıştır. Bu yapılırken; “**merkezi idare**”, “**yetki genişliği**”, “**yerinden yönetim**”, “**yerel yönetim**”, “**idarenin bütünlüğü**”, “**hiyerarşi**” ve “**idari vesayet**” kavram ve ilkelerine, doğrudan ve dolaylı olarak göndermelerde bulunulmuştur. Bu notun amacına ulaşması için bizim de aynı kavramları tanımlamamız ve KYTK metni ile bağlantılarını kurmamız gerekmektedir.

“**Merkezi idare**” kamu tüzel kişisi olarak “**Devlet**” anlamına gelmekte ve “**Başkent**” ile “**Taşra**” örgütlerini içine almaktadır. (*Merkezi idare terimi bazen ve yanlış olarak yalnızca “Ankara” anlamında kullanılmaktadır. Oysa kavramın içine Türkiye’nin bütün illeri, bünyelerindeki bakanlık örgütleri, valilikler ve kaymakamlıklar ile birlikte girmektedir.*) İşte, Anayasa’nın 126. maddesinde düzenlenen bu merkezi idarenin taşra teşkilatı, yani “**iller**” ve bunların içindeki ilçeden başlayan diğer kademeler de “**yetki genişliği**” ilkesine göre yönetilmektedir. Bu bağlamda, “**Ankara**”nın ildeki en üst düzeydeki “**görevlisi**” ve “**temsilcisi**” niteliğiyle valilik makamı karşımıza çıkmaktadır. Valiler, “**yetki genişliği**” (eski adıyla ‘**tevsi-i mezuniyet**’) ilkesi uyarınca illerdeki “**genel idare**” işlevini yerine getirmekte; bir taraftan devlet ve hükümet kararlarını uygularken, diğer taraftan yasaların kendilerini “**nihai ve kesin**” karar alma yetkisiyle donattığı konularda –Ankara’nın onayı gerekmeksizin- işlemler yapabilmektedir. Esas olarak “**yetki genişliği**” kavramının anlamı budur. Dolayısıyla, yetki genişliğini, mevcut Anayasal düzenimizde, *tamamen “genel idare” etkinlikleri ile sınırlı olan, yerel yönetim alanına hiçbir halde girmeyen ve ilde yalnızca valilere tanınmış bir yetki türü* anlamak gerekir. Anayasanın 126. maddesinden çıkan bir diğer önemli sonuç da, yetki genişliği ilkesinin kağıt üzerinde kalmaması ve “**uygulanabilir**” olması için *mutlaka Devletin taşrada örgüte (=bakanlıkların il müdürlükleri) sahip olması zorunluluğudur. Valiliğin altındaki bakanlık taşra örgütlerinin tamamen “silindiği” bir sistem, yetki genişliği ilkesine karşın valilere “yönetecek” bir şey bırakmayacağı için Anayasa’ya aykırı olacaktır.*

Valilerin Anayasal sistemimizdeki “**kendine özgü**” (=sui generis) işlev ve konumunu vurgulamakta da yarar vardır. Türk Kamu Yönetiminde yalnızca valiler hem merkezi hem yerel yönetimlerin organı olarak yetki kullanmaktadırlar. Dolayısıyla, genel idare ve özel idare işlevleri de ayrılmıştır. Aynı vali, ildeki en üst düzeydeki mülki amir sıfatıyla hareket ettiğinde Devlet adına “**yetki genişliği**” işlevini yerine getiriyor olmakta; İl Özel İdaresinin “**yürütme**

organi” sıfatıyla hareket ettiğinde ise tamamen **“yerel yönetim”** işlev ve boyutuna geçmektedir. Söz konusu olgudan çıkan birinci sonuç, merkezi idarenin taşra örgütüne ait yetkilerin İl Özel İdarelerine devredilmesi halinde, bu idarelerin **“başında”** *sırf vali var diye düzenlemenin “yetki genişliği” kavramı içinde kabul edilmesindeki Anayasal imkansızlıktır. Merkezden İl Özel İdarelerine devredilecek her yetki, “örgüt” anlamında, ilin “genel” değil “özel” yönetimine devredilmiş olacaktır.*

“Yerinden yönetim” kavramı ise Devlet tüzel kişisi dışında kalan kamu tüzel kişilerinin tamamını anlatmakta; 1924 Anayasası’ndan beri yapıldığı biçimiyle üç alt daldan oluşan bir idari yapıyı göstermektedir: Yerel yönetimler, hizmet kurumları ve meslek kuruluşları. (Yerinden yönetim terimi sık sık **“yerel yönetim”** teriminin eşanlamlısıymış gibi söylenmektedir. Bu anlatım biçimi terimlerin sözlük anlamları açısından yanlış olmaktan başka, az önce açıklanan Anayasal sisteme de aykırıdır.) Anayasa’da **“hizmet kurumları”** ayrıca düzenlenmemiş olmakla birlikte, 123. maddenin son fıkrasında **“(k)amu tüzel kişiliği, ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulur”** denilerek bunlara genel bir dayanak kazandırılmıştır. Yerel yönetimler (Anayasa’nın terimiyle **“mahalli idareler”**) ise 127. maddede ayrıca düzenlenmiştir.

Bu maddenin dikkat çekici iki yönü vardır:

(i) Merkezi idareden söz eden 126. maddede Devletin başkent ve taşra örgütleri için ne **“coğrafi alan”** ne **“hizmet alanı”** sınırlaması varken; 127. maddenin hemen başında yerel yönetimlerin çalışacakları coğrafi alan sınırlandırılmakta ve hizmet alanı da **“mahalli müşterek ihtiyaçlar”** denilerek çerçevelenmektedir.

(ii) Her ne kadar 127. maddenin birinci fıkrasında **“karar organları”**nın **“seçim”** yoluyla işbaşına gelmeleri güvence altına alınmakta ve yerel yönetimlerin **“kamu tüzel kişileri”** oldukları kurala bağlanarak **“idari özerklik”** kazanmaları sağlanmaktaysa da; aynı maddenin beşinci fıkrası merkezi idareye, yerel yönetimler üzerinde **“idari vesayet”** yetkisi tanıyarak idari özerkliğin mutlak ve sınırsız olmadığını hatırlatmaktadır. **“İdari vesayet”** yetkisinin birincisi **“organlar”**, ikincisi **“idari işlemler”** olmak üzere iki uygulama alanı vardır. Örneğin, yine 127. maddenin dördüncü fıkrasıyla getirilmiş olan **“... hakkında soruşturma veya kovuşturma açılan mahalli idare organları veya bu organların üyelerini, İçişleri Bakanı, geçici bir tedbir olarak, kesin hükme kadar uzaklaştırabilir”** kuralı, Devlet tüzel kişisinin organlar üzerinde sahip olduğu idari vesayet yetkisine girmektedir. Yerel yönetimlerin eskiden imar planlarını Bakanlık onayına sunmaları veya halen yürürlükte olan 1580 sayılı Belediye Kanunu’nun, belediye bütçelerinin belediye meclisinde kabulünden sonra onay için valilik veya kaymakamlıklara gönderilmesini öngörmesi ise **“idari işlemler”** üzerindeki idari vesayet örnekleridir. Görüldüğü üzere, 1924’ten başlayarak Anayasalarımız, Devlet tüzel

kişisinin -yani merkezi idarenin- başkent veya taşradaki görevlilerine, “**idari vesayet**” adı altında, yerel yönetimleri “**gözetim**” ve “**denetim**” altında tutma işlevini vermişlerdir. Sözü edilen işlev ve yetkinin “**boğucu**” hale gelmemesini sağlayan “**Anayasal sigorta**” da, yerel yönetim organlarının halk tarafından doğrudan seçilmesi ve teorik açıdan idari özerkliğin “**ayırt edici belirtisi**” olan “**kamu tüzel kişiliği**”nin bunlara tanınmış olmasıdır.

Buraya kadar açıklanan tablo, merkezi idarenin Türk Kamu Yönetiminin gerçekten “**merkezinde**” yer aldığını; buna karşılık yerel yönetimlere, özerklik, coğrafi alan, hizmet konularının türü yönlerinden “**sınırlandırılmış**” bir işlevin verildiğidir. Söz konusu Anayasal yaklaşım siyasi ve felsefi kaynağını “**üniter devlet**” ilkesinden almaktadır. Böylece, Anayasa’nın 123. maddesinde yer verilmiş olan “**idarenin bütünlüğü**” ilkesi –köy idareleri ile birlikte sayısı 40,000’e yaklaşan- kamu tüzel kişilerini, Devlet tüzel kişisinin önderliğinde “**birarada**” tutmak anlamına gelmektedir.

Geri Gönderme Gerekçeleri ve Seçenekler

Sayın Cumhurbaşkanının KYTK’ya ilişkin geri gönderme gerekçelerini açıkladığı 3 Ağustos 2004 tarihli yazısının 8. sayfasında, merkezi idarenin “**genel**”, yerel yönetimlerin “**özel**” görevli oldukları; bu durumda özel görevli olanın görevlerinin teker teker sayılması gerekirken, genel görevli merkezi idarenin görevlerinin listelenmesinin Anayasaya aykırı olduğu; kamu kurum ve kuruluşlarının ancak yasalarla “**münhasıran**” verilmiş görevleri üstlenebilecekleri, eğer bir görev münhasıran onlara verilmemişse yerel yönetimlerin genel görevli gibi o etkinliği de yerine getirebilmelerine izin veren düzenlemenin yukarıdaki özel-genel görev tartışması sebebiyle Anayasa ile bağdaşmadığı yönündeki değerlendirmeleri, bir önceki paragrafın sonuna kadar yapılan değerlendirmelerle örtüşmektedir.

Bu durumda, reform yasalarından ilke olarak vazgeçilmeyeceği de anlaşıldığından, ortadaki seçeneklerin incelenmesinde yarar vardır.

En başta gelen seçenek, hiç kuşkusuz, Anayasa’nın değiştirilmesidir. Böyle bir Anayasa değişikliğinin yapılmasını sağlayacak ortamın var olup olmadığı, değişiklik girişiminin siyasi getiri ve götürüsü gibi konular bu değerlendirme notunun teknik niteliğinin dışında kaldığından ayrıca tartışılmayacaktır. ***Öte yandan, reform yasalarına egemen olan kamu yönetimi tercihi ve anlayışının -TBMM’den ilk çıktığı haliyle- hayata geçirilebilmesi için, teknik hukuk açısından, Anayasa’yı değiştirmek dışında bir yol yoktur. (Eğer T.B.M.M. yasaları aynen kabul ederek tekrar Sayın Cumhurbaşkanına gönderirse, kendilerinin Anayasa Mahkemesi’ne başvurması şaşırtıcı olmayacaktır. Anayasa Mahkemesinin geçmiş***

kararları ve günümüzdeki yargıç kompozisyonuna bakıldığında, özellikle KYTK'nın itiraz konusu maddelerinin mahkemece iptal edilmesi kaçınılmaz görünmektedir.)

Diğer seçenek, Sayın Cumhurbaşkanının gerekçelerini dikkate alarak KYTK ve diğer yasalarda değişiklikler yapmaktır. Bu yola girilirse, yapılması gereken ilk değişiklik, Sayın Cumhurbaşkanının yetki genişliğinin içinin boşaltılması biçiminde yorumladığı anlaşılan **“taşra örgütü”** konusunu yeniden düşünmek olacaktır. Anayasa'da Devletin taşra örgütünün listesi verilmemiştir, verilmesi de hukuken çok sakıncalı olurdu. *O halde, Anayasa, merkezi idarenin il ve ilçelerde “var olması”ni istemekte, ama bunun derece ve yoğunluğunu yasakoyucuya bırakmaktadır.* KYTK'nın mevcut haliyle **“dokunmadığı”** alanlar ise açıklanan Anayasal beklentiyi tatmin etmemektedir: Dışişleri ve dış politika alanı zaten **“Devlet”** düzeyindeki bir konudur. Yargı örgütü zaten teknik anlamda **“Kamu Yönetimi”**nin dışındadır, çünkü yargı organlarının işlevi **“yönetmek”** değildir. Emniyet zaten tarihsel olarak devletlerin en başta gelen işlevlerinden biridir ve yerelleştirilmemesi **“fazladan”** merkezi idareye bırakılmış bir alan olarak görülmesini sağlamaz. Buradaki asıl tartışma, günümüzde **“Bakanlık”** düzeyinde örgütlenmiş olan eğitim, sağlık, çevre, tarım, enerji gibi alanlardan hangilerinin, **“mahalli müşterek ihtiyaç”** esprisi içinde yerel yönetimler devredilebileceğidir - veya hangilerinin, örneğin **“planlama”** ve **“denetim”** boyutlarıyla merkezi idareye, **“hizmeti kurma ve sunma”** yönüyle yerel yönetimlere gördürülebileceğidir. *(Gerçekten de, bir “alt seçenek” olarak, hiç olmazsa bazı görevlerin planlama-denetim kısmı ile merkezi idare, hizmeti kurma ve sunma kısmı ile yerel yönetimler arasında paylaşılması, üzerinde durulmaya değer bir tercihtir.)*

Devletin taşra örgütünün şimdiki görevlerinden hangilerinin **“mahalli müşterek ihtiyaç”** kriterine göre **“yerelleştirilebileceği”** –veya **“paylaştırılabilirliği”**- kararı, **“disiplinler arası”** bir yaklaşımı gündeme getirecektir. Buradaki yerelleştirme veya paylaşırma kararı yalnızca İdare Hukukundaki **“Kamu Hizmeti Teorisi”** ile verilemez. İktisat başta olmak üzere, sosyal bilimlerin **“ortak akli”**ndan yararlanılmalıdır. Özellikle **“verimlilik”** ve **“yapılabilirlik”** açılarından mali bakışa gereksinim duyulacaktır. O takdirde, **“mahalli ve müşterek ihtiyaçlar”**ın eksiksiz ve Anayasa'nın bıraktığı **“yorum payı”** içinde hukuka da uygun ölçütleri belirlenebilir. *(Sayın Cumhurbaşkanı temel itirazını “taşrasız” bir Devlet yapılanmasına yöneltmekte, yoksa bugünkü haliyle merkezi idarenin üstündeki görevlerin hiçbirinin yerel yönetimlere devredilemeyeceğini söylememektedir.)* Zamana gereksinim duyuracaksa da, ileride özellikle Anayasa Mahkemesi'nden **“dönmeyecek”** reform yasaları çıkarmak için bu son seçeneğin üzerinde durulması önerilir.

Öneriler

Sayın Cumhurbaşkanının yukarıdaki tartışma ve itirazlardaki kadar esasa ilişkin olmayan, ama yasalar TBMM’de görüşülürken dikkate alınması gereken konular ve bunlar hakkındaki değişiklik önerileri aşağıda sunulmuştur.

Madde 4- Kamu yönetiminin temel amaç ve görevi ve Madde 5- Kamu yönetiminin kuruluş ve işleyişinin temel ilkeleri

MADDE 4. - Kamu yönetiminin temel amaç ve görevi; halkın hayatını kolaylaştırmak, huzur, güvenlik ve refahını sağlamak, hayat kalitesini geliştirmek, kişilerin hak ve özgürlüklerini kullanmalarının önündeki engelleri kaldırmak ve kanunlarla verilen görev ve hizmetleri yerine getirmektir.

MADDE 5. - Kamu yönetiminin kuruluş ve işleyişinde esas alınacak temel ilkeler şunlardır:

...

d) Kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde ve bu hizmetlerden yararlandırmada ayrımcılık; bu hizmetlerle ilgili olarak insan hak ve özgürlüklerini kısıtlayıcı düzenleme ve uygulama yapılamaz.

KYTK’nın 4. ve 5(d) maddelerinde “kişi hak ve özgürlükleri”ne, bunların “kullanılmalarının önündeki engelleri kaldırmak” bağlamında yer verilmiş olması, Sayın Cumhurbaşkanını özellikle “başörtüsü” konusunda endişelendirmiş görünmektedir. Sayın Cumhurbaşkanının başörtüsü yasağına ilişkin yargı kararlarına yazısında yer vermesi bu izlenimi haklı kılmaktadır. Kişi hak ve özgürlükleri, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin yanında, Anayasa’nın 12. ve 13. maddelerinde güvenceye bağlanmıştır. Anayasa’nın 24.maddesinde “din ve vicdan hürriyeti” ayrıca düzenlenmiştir. Anayasa bütün yasaların üstünde ve onları kapsayan temel hukuk kaynağı olduğuna göre, KYTK’da açıkça söz edilmeseydi bile zaten kamu hizmetlerini sunan kamu görevlileri ve hizmetten yararlanan bireyler için uygulanabilirlik özelliğini kaybetmeyecekti. Bu hukuksal olguya karşın KYTK’da insan hak ve özgürlüklerine yapılan gönderme olduğu gibi bırakılacaksa, diğer yasalar veya yargı kararlarının öngördüğü yasak ve sınırlamaları aşma niyetinin bulunmadığını göstermek için Anayasa’nın 14. maddesindeki “temel hak ve hürriyetlerin kötüye kullanılmayacağı” kuralına ya da “hukuk devleti ilkeleri”, “hukukun üstünlüğü”ne söz konusu maddelerde yer verilerek “dengeleme”ye gidilebilir. Yine de, hukuk tekniği açısından hak ve özgürlük kaydının metinden tamamen çıkarılması daha “pratik” bir çözüm yolu olarak önerilebilir.

Madde 6- Merkezi idarenin genel yetkileri

Merkezî idarenin kamu hizmetleri ile ilgili yetki ve sorumlulukları şunlardır:

a) Kamu hizmetlerine ilişkin ulusal düzeyde genel ilke ve politikalar, amaç ve hedefler ile standartları belirlemek.

- b) Kamu hizmetlerinin hukuka, belirlenen politika ve standartlara uygunluğunu izlemek, değerlendirmek ve denetlemek.
- c) Hizmetlerin verimli ve merkezî idare ile mahallî idareler arasında koordinasyon içerisinde yerine getirilmesini sağlamak.
- d) Kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve sivil toplum örgütleri arasında iletişim ve işbirliğini sağlayıcı mekanizmalar oluşturmak, hizmet ve işlev kapasitelerini geliştirmek.
- e) Kamu hizmetlerini uygun ölçekte ve nitelikte olmak üzere merkezde, gerekli durumlarda yetki genişliği ilkesi çerçevesinde taşrada ve yurt dışında örgütlenerek yerine getirmek.
- f) Mahallî idareler ve hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşları üzerinde kanunlarla öngörülen idarî vesayet yetkisini kullanmak.

KYTK'nın 6. maddesi, 7, 8 ve 9. maddelerinde değişiklik yapmak kaydıyla aynen korunabilir.

Madde 7- Merkezi idare tarafından yürütülecek görev ve hizmetler

Merkezî idare tarafından yürütülecek görev ve hizmetler şunlardır:

- a) Adalet, savunma, güvenlik, istihbarat, dış ilişkiler ve dış politikaya ilişkin görev ve hizmetler.
- b) Maliye, hazine, dış ticaret, gümrük hizmetleri ile piyasalara ilişkin düzenleme görev ve hizmetleri.
- c) Ulusal düzeyde ekonomik, sosyal ve fizikî plânları hazırlamaya, bölgeler arasındaki gelişmişlik farklılıklarını gidermeye yönelik program ve projelerin uygulanmasını sağlamaya ilişkin görev ve hizmetler.
- d) Millî eğitimle ilgili görev ve hizmetler.
- e) Diyanetle ilgili görev ve hizmetler.
- f) Sosyal güvenlikle ilgili görev ve hizmetler.
- g) Tapu ve kadastro, nüfus ve vatandaşlıkla ilgili görev ve hizmetler.
- h) Acil durum yönetimi ve sivil savunma ile ilgili ulusal düzeyde yapılması gereken görev ve hizmetler.
- i) Vakıflarla ilgili görev ve hizmetler.
- j) Mahallî idarelere teknik ve malî yardımda bulunma, rehberlik yapma ve eğitim desteği sağlama görev ve hizmetleri.
- k) Kanunlarla münhasıran merkezî idare tarafından yerine getirilmesi öngörülen ulusal nitelikli veya birden çok ili kapsayan diğer görev ve hizmetler.

7. maddeye şöyle bir bend eklenebilir:

“Bu kanun ve mahalli idarelere ilişkin öteki kanunlarla mahalli idarelere bırakılan görev ve hizmetlerin, ulusal ve bölgesel politika ve hizmetlerle uyumunu sağlamaya ilişkin planlama, koordinasyon ve denetim görev ve hizmetleri”

Ayrıca 7. maddesinin k bendindeki “münhasıran” ibaresinin metinden çıkarılması uygun olur.

Madde 8- Mahalli idarelerin görev, yetki ve sorumlulukları

Mahallî idareler görev, yetki ve sorumluluk alanlarına giren hizmetleri, idarenin bütünlüğüne, kanunlarla belirlenen esas ve usullere, kalkınma plânının ilke ve hedeflerine, kendi stratejilerine, amaç ve hedeflerine, performans ölçütlerine uygun olarak yürütür.

8. maddenin ikinci bendinde sözü edilen “kendi stratejilerin” ibaresi metinden çıkarılabilir. Bu esasen yerel yönetim mantığı içinde vardır. Aksi takdirde, seçimle iş başına gelen karar organlarının varlığına neden kalmaz. Yanlış anlamalara yol açabilecek bu ibarenin metinden çıkarılması işin özünü değiştirmeyecektir.

Madde 9- Merkezi idare ile mahalli idareler arasındaki ilişkiler

Merkezi idare, mahalli idarelerin sorumluluk alanlarına giren görev ve hizmetler için mahallî düzeyde teşkilât kuramaz, doğrudan ihale ve harcama yapamaz.

9. maddenin ikinci bendinde öngörülen kısıtlamasının gerçekte pek bir önemi yoktur. Bazı durumlarda, merkezi idarenin yerel mahiyetteki hizmetler için ihale ve harcama yapması kaçınılmazdır. Bunun en güzel örneği yakın zamanda Atina Olimpiyatları dolayısıyla Yunanistan’da yaşanmıştır. Merkezi hükümetin müdahalesi olmasaydı, ne Atina Metrosu gerçekleştirilebilir, ne de tarihi ve yeşil alanlarla ilgili düzenlemeler yapılabilirdi. Bu bende öngörülen kısıtlamanın önüne geçmek için “ilerideki bentteki haklar saklı kalmak şartıyla” ifadesi eklenebilir.

Mahallî idarelerin görev, yetki ve sorumluluk alanlarına giren konularda çıkarılacak tüzük, yönetmelik ve benzeri düzenlemelerde, mahallî idarelerin yetkilerini kısıtlayıcı, mahallî hizmetleri zayıflatıcı ve yerinden yönetim ilkesine aykırı hükümler konulamaz.

Ayrıca 9. maddenin son bendine da ihtiyaç yoktur. Bu fıkra, merkezi yönetimlerin bu yöndeki eğilimlerini engelleyemez. Bunun en güzel örneği yerel yönetim reformunun TBMM gündeminde olduğu günlerde mahalli idarelerin yetkilerini kısıtlayan kanun, tüzük ve yönetmeliklerde görülmektedir. Bu konuyu, yerel yönetimlerin kendi hak ve yetkilerini koruyabilecek olgunluğuna eriştiği kabulü içinde değerlendirmek yerinde olur. Bu konudaki girişimlerin varlığı, son yıllardaki Danıştay ve idari mahkemeler kararlarında açıkça görülmektedir.

Madde 11- Kamu hizmetlerinin gördürülmesi

Kamu hizmetlerinin daha etkili ve verimli olarak yerine getirilebilmesi amacıyla, merkezî idare ile mahallî idareler, kendilerine ait hizmetlerden kanunlarda öngörülenleri, ilgileri itibariyle üniversitelere, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına, hizmet birliklerine, özel sektöre ve alanında uzmanlaşmış sivil toplum örgütlerine gördürebilir. Bu durumda idarenin sorumluluğuna ilişkin hükümler saklıdır.

KYTK'nın 11. maddesinin merkezi ve yerel kamu hizmetlerinin tamamının özel sektöre gördürülmesine izin verecek esneklikte yazılmış olması, diğer bir itiraz noktasıdır. Sayın Cumhurbaşkanı, hem özel sektöre gördürülebilecek hizmet alanlarının "sınırlandırılmamasını", hem de bu hizmetleri görecekt gerçek kişilerin "kamu görevlisi" olma koşulunun aranmamasını Anayasa'nın 128. maddesine aykırı görmektedir. (Sayın Cumhurbaşkanı yazısında değinmemişse de, buradaki argümanını destekleyen Anayasa Mahkemesi kararları mevcuttur.) Maddeye "ölçüt" eklenerek, örneğin "iktisadi bakımdan verimli olacak" hizmetlerin özel kişilere gördürülmesine izin verilmesi biçimindeki bir değişiklik itirazı karşılayabilir. İkinci nokta ise, maddeye, kamu hizmetlerinin özel sektöre "kamu hizmetlerinin gördürülmesi usullerine göre" yaptırılacağını öngören bir ibarenin eklenmesiyle aşılabilir. Kökleri Osmanlı dönemine kadar inen ve kamu hizmeti sunan şirket tüzel kişilerinin çalıştırdığı personelin kamu görevlisi statüsüne girmesini gerektirmeyen "imtiyaz" usulü, çok daha yeni olan ama imtiyaz ile –özellikle personel koşulu bakımından- aynı doğrultudaki "yap-işlet-devret" modeli; yine 128. maddedeki kamu görevlisi ölçütünü engel olmaktan çıkaran "iltizam" ve "müşterek emanet" kurumları hep, İdare Hukukunun "kamu hizmetinin özel kişilere gördürülme usulleri" içindedir. Üstelik, yasa maddesinde yapılabilecek yukarıdaki gibi değişiklikler, hangi hizmetin hangi usulle gördürülebileceğini Bakanlar Kurulu veya İçişleri Bakanlığı yönetmeliği ile ayrıntılı biçimde düzenleme yetkisine de dayanak kazandıracaktır. Dolayısıyla, yönetmelik çıkarma yetkisi de maddeye eklenebilecektir.

Madde 16- Bakanlıklar

Bakanlıklar merkez ve taşra teşkilâtından oluşur. Ancak, ekli (I) sayılı cetvelde sayılan bakanlıklardan ekli (II) sayılı cetvelde gösterilenler taşra teşkilâtı kuramaz.

KYTK'nın 16. maddesinde sözü edilen Bakanlıkların taşrada örgüt kurmalarını kısıtlayan II. Sayılı cetvele bir ekleme yapılabilir. "Hizmetin gerektirdiği durumlarda yalnızca, planlama, koordinasyon ve denetim hizmetlerini görmek amacıyla birim kurulabilir."

Madde 38, 39 ve 40- Denetim

Sayın Cumhurbaşkanı, kamu denetimini düzenleyen 38, 39 ve 40. maddeleri de Anayasal ilkeler, denetimin gerekleri ve kamu yararı açısından uygun görmemiştir. Bu maddelerin "Denetim; iç denetim, teftiş ve dış denetim olarak yerine getirilir. Bunlara ilişkin usul ve esaslar uluslararası standartlar dikkate alınmak suretiyle ayrı bir kanunla düzenlenir." şeklinde bir ibare ile yeniden ele alınmasında yarar bulunmaktadır. TESEV'in bu konuda hazırlamış olduğu Kamu Denetim Sisteminin Yeniden Yapılandırılması hakkındaki notu ektedir.

Madde 40- Denetlemeye yetkili kurumlar

...

Merkezî idareye dahil kurum ve kuruluşlarla il özel idareleri, belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşlar ve mahallî idare birliklerinin dış denetimi kanunla belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde Sayıştay tarafından yapılır veya yaptırılır, sorumluların hesap ve işlemleri kesin hükme bağlanır. Bu amaçla Sayıştayın teşkilât yapısı içinde özel ihtisas daireleri oluşturulabileceği gibi, bölge düzeyinde birimler kurulabilir.

KYTK'nın 40. maddesinde Sayıştay'ın dış denetimi özel hukuk denetim kuruluşlarına "yaptırması", yine Anayasa'nın 128. maddesi çerçevesinde Sayın Cumhurbaşkanının "kamu görevlisi değil" içerikli itirazına yol açmıştır. Gerçekten de Anayasa'nın 160. maddesine göre Sayıştay'ın "kamu gücü" kullandığı hatırlandığında, bu kuruluşun "nihai" raporlarını özel sektörde İş Kanunu'na göre çalıştırılan bireylere (=gerçek kişi) hazırlamak Anayasa'ya aykırı olacaktır. Halbuki özel hukuk denetim şirketi "hazırlık" raporunu Sayıştay'a sunsa ve Sayıştay buna dayanarak "nihai" raporunu hazırlasa hem Anayasal sorun çözülmüş, hem de Sayıştay'ın iş yükünü azaltma ve işlemlerini hızlandırma amaçlarına ulaşılmış olacaktır. Nitekim, halen tasarı düzeyindeki yeni Sayıştay Kanunu'nun bu yöndeki düzenlemesi KYTK'da da aynen tekrarlanırsa sorun çözümlenmiş olacaktır.

Madde 46- İnsan kaynakları yönetimi

...

Diğer kamu görevlileri ile işçilerden tam zamanlı veya kısmî zamanlı olarak ve kadro şartına bağlı olmaksızın sözleşmeli statüde istihdam edileceklerin sözleşmelerinde, ilgili personelin görevleri, hak ve yükümlülükleri ile performans ölçütleri yer alır.

KYTK'nın 46. maddesindeki, kamu hizmetlerini görececek kamu personelinin özlük işlerinin, bu kişilerle yapılacak "sözleşmeler" ile belirlenmesine ilişkin düzenleme, Sayın Cumhurbaşkanının da işaret ettikleri üzere, Anayasa'nın 128. maddesindeki "yasallık" ilkesine aykırıdır. Bu konular, idari işlemler veya sözleşmeler yoluyla değil, ancak "yasa" ile düzenlenebilir.

Geçici Madde 3

Sayın Cumhurbaşkanı YDK ile Sayıştay'ın birleştirilmesini öngören bu maddeyi, her iki kurumun görev ve yetkilerinin Anayasada farklı farklı belirlenmiş olması nedeniyle Anayasanın 160 ve 165. maddelerine aykırı bularak geri göndermiştir. Bu açıdan bu tür bir düzenlemenin Anayasada değişiklik gerektireceği değerlendirilmektedir.

BÖLÜM II. BELEDİYE KANUNUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sayın Cumhurbaşkanınının 5215 sayılı Belediye Kanunu'nu, bazı maddelerinin Anayasa'ya aykırılığı gerekçesiyle TBMM'ye geri göndermesine ilişkin 22 Temmuz 2004 tarihli yazısında, “**merkezi idare-yerel yönetim**” etkileşimine ilişkin Anayasa'ya aykırılık gerekçelerine -KYTK yazısındakinden daha kısa olarak yer verilmiştir. TBMM'de yeniden görüşülmek üzere geri gönderilen maddelere ilişkin görüş ve öneriler aşağıda sunulmuştur.

Madde 3- Tanımlar

Bu Kanunun uygulamasında:

- a) *Belediye: Beldenin ve belde sakinlerinin mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini,*

Belediye Kanununun 3. maddesinin a ve c bendlerinde sözü edilen “Beldenin” ibaresi, Anayasanın 126 ve 127. maddelerine aykırı olarak değerlendirilmektedir. Anayasada belediyeden söz edilmekte belde ismi kullanılmamaktadır. Ayrıca, özerk bir kamu tüzel kişiliği ancak yönetim için söz konusudur. Belde denildiği zaman territorial bir özerklik tanımlanmaktadır. Bu da ülkenin bütünlüğü ilkesine ters düşmektedir. Bu nedenlerle bu deyimlerin kanundan çıkarılması uygun görülmektedir.

Madde 14- Belediyenin Görev ve Sorumlulukları

Belediye kanunlarla münhasıran başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen mahalli müşterek nitelikteki her türlü görev ve hizmeti yapar veya yaptırır, gerekli kararları alır, uygular ve denetler.

Belediye Kanununun 14. maddesi, bu kanunun en can alıcı noktasıdır. Bilindiği gibi 1580 sayılı yasa belediyelerin görev ve sorumluluklarını 15. maddede ayrıntılı olarak göstermekteydi. Yeni yasanın 14. maddesinin düzenlemesine genel ve soyut bir anlatımla başlanması bu maddenin daha sonraki fıkralarında belirtilen açıklamaları zayıflatmakta ve yanlış yorumlaya neden olmaktadır. Bu genel ve soyut yaklaşım yerel yönetimleri genel görevli, merkezi yönetimi özel görevli gibi algılamaya yol açmaktadır. Bu nedenle bu maddenin düzenlenmesinde 1580 sayılı yasanın mantığındaki gibi hareket etmek daha doğru olacaktır. Başka bir deyimle 14. madde belediyelerin görev ve sorumluluklarını konu ve coğrafya olarak sınırlayan biçimde yeniden yazılmalıdır. Buna göre mevcut tasarinın 2-9 arasındaki fıkraları olduğu gibi korunmalı, birinci fıkrada sözü edilen ifade tasarinın 15. maddesi içine konmalıdır. Bunu yaparken de “münhasıran” deyimini yerine Avrupa Yerel

Yönetimler Özerklik Şartı'nın (TBMM bu şartı 8.5.1991'de onaylayarak kanunlaştırmıştır) dördüncü maddesinin ikinci bendi kullanılabilir. Dördüncü maddenin ikinci bendi şöyledir: "Yerel yönetimler, kanun tarafından belirtilen sınırlar içerisinde, yetki alanları dışında bırakılmış olmayan veya başka herhangi bir makamın görevlendirilmemiş olduğu tüm konularda faaliyette bulunmak açısından tam takdir hakkına sahip olacaklardır. "

Geçici Madde 4

Konusu suç teşkil etmemek ve kesinleşmemiş bir yargı kararına müstenit olmamak kaydıyla, bu Kanunun yayımı tarihine kadar, memur temsilcileri ile toplu iş sözleşmesi akdederek veya başka bir tasarrufta bulunarak belediye, büyükşehir belediyesi ve il özel idaresinde çalışan kamu personeline her ne ad altında olursa olsun ek ödemede bulunmaları nedeniyle kamu görevlileri hakkında idari, adli veya mali yargılama ve takibat yapılamaz, başlatılanlar işlemden kaldırılır.

Belediye kanununun geçici 4. maddesindeki düzenlemenin "af" niteliğinde olduğu, dolayısıyla Anayasa'nın 87. maddesi uyarınca "nitelikli çoğunluk"la (üye tamsayısının beşte üçü) bu maddenin çıkarılmış olması gerektiği yönündeki itiraz -bazı Anayasa Mahkemesi kararlarının da ışığı altında- haklıdır. Bu düzenlemeden vazgeçilmeyecekse, yasa maddesi TBMM'de tekrar oylanırken beşte üç çoğunluk sağlanması gerekecektir.

BÖLÜM III. İL ÖZEL İDARESİ KANUNUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sayın Cumhurbaşkanı 10 Temmuz 2004 tarihli yazısında 5197 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu 3, 6, 7, 10, 11, 13, 15, 18, 25, 35, 45, 47, 52 ve geçici 1. maddeyi bir keza daha görüşülmek üzere TBMM'ye geri göndermiş bulunmaktadır. Belediye Kanununun değerlendirilmesine ilişkin bölümde de belirtildiği gibi "**merkezi idare-yerel yönetim**" etkileşimine ilişkin Anayasa'ya aykırılık gerekçeleri Kamu Yönetimi Temel Kanunundaki geri gönderme gerekçeleri ile büyük benzerlik göstermektedir. TBMM'de yeniden görüşülmek üzere geri gönderilen maddelere ilişkin görüş ve öneriler aşağıda sunulmuştur.

Madde 3- Tanımlar

Bu Kanunun uygulanmasında;

a) İl özel idaresi: İlin ve il sınırları içindeki halkın mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini,

Kanunun 3. maddesinin a bendinde İl Özel İdaresi "ili ve il sınırları içindeki halkı" özerk bir yapıda kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmaktadır. "İlin" ibaresi, Anayasanın 126 ve 127. maddelerine aykırı olarak değerlendirilmektedir. Belediye Kanunu'nun tanımlara ilişkin

maddesinde de belirtildiği gibi territorial özerklik tanımlayan ifadelerin kullanılması ülkenin bütünlüğü ilkesine ters düşmektedir. Bu nedenlerle bu deyimler kanundan çıkarılması uygun gözükmemektedir.

Madde 6- İl özel idaresinin görev ve sorumlulukları

İl özel idaresi; kanunlarla başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen mahallî müşterek nitelikteki her türlü görev ve hizmeti yapar, gerekli kararları alır, uygular ve denetler.

İl Özel İdaresinin görev ve sorumluluklarını belirleyen 6. maddesinin düzenlemesindeki mantık Belediye Kanunu'nun 14. maddesi ile aynıdır. Bu maddenin de tıpkı Belediye Kanunu için de önerildiği gibi düzenlenmesi uygun olur. Sayın Cumhurbaşkanının 5197 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nu, bazı maddelerinin Anayasaya aykırılığı gerekçesiyle TBMM'ye geri göndermesine ilişkin 10 Temmuz 2004 tarihli yazısında, "merkezi idare-yerel yönetim" etkileşimine ilişkin Anayasaya aykırılık gerekçelerine, hemen hemen KYTK yazısındaki içeriğiyle aynen yer verilmiştir. Yukarıdaki teknik hukuk açıklamaları burada da aynen geçerli olduğundan, tekrara düşmeden KYTK bağlamındaki değerlendirmelere göndermede bulunmakla yetiniyoruz.

İl özel idaresi bu hizmetlerden;

a) Eğitim, sağlık, tarım, sanayi ve ticaret; ilin çevre düzeni plânı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde,

...

Yapmakla görevli ve yetkilidir.

Sayın Cumhurbaşkanının 6. maddenin a bendinde sözü edilen eğitim ve öğretim hizmetlerinin İl Özel İdarelerine bırakılmasını "toplumsal yarar yönünden" uygun görmemesi, Anayasa'ya uygunluk değil yerindelik incelemesidir. Yani Sayın Cumhurbaşkanına göre de, burada, yasama organının kendi yetki alanına giren bir "tercih"i söz konusudur. O bakımdan, yasa TBMM'de görüşülürken bu konuda ısrar edilmesi –daha sonra Anayasa Mahkemesi'nin de "yerindelik denetimi" yapmaması koşuluyla- yürürlüğe girmesini ve kalmasını sağlayacak görünmektedir. Eğitim ve öğretim hizmetleri açısından ileride uygulama zorluklarına ve Anayasa'nın 42. maddesindeki "eğitim ve öğretim hakkı ve ödevi"ne aykırılık iddialarına yol açabilecek nokta, ülke çapında bu hizmetlerin nasıl "standart" hale getirileceğidir. İÖK, bu hizmetlerin –belirli aşağı ve yukarı sınırlar içinde- ülke çapında kabul edilebilir bir "ortalama"ya ulaşmasını sağlayacak düzenlemelere sahip görünmemektedir. Bu bentte sözü edilen eğitimi, eğitim hizmetinin verilmesini sağlayacak fiziki koşulları sağlama ile sınırlamak

suretiyle Sayın Cumhurbaşkanının geri gönderme gerekçesinde belirtilen sakıncalar ortadan kaldırılabılır.

Madde 10- İl genel meclisinin görev ve yetkileri

İl genel meclisinin görev ve yetkileri şunlardır:

...

k) Halk denetçisini seçmek.

...

10. maddenin k bendinde belirtilen halk denetçisini seçmek yetkisine karşı ileri sürülen görüşleri iki açıdan değerlendirmek mümkündür. Sayın Cumhurbaşkanı KYTK'da halk denetçiliğini düzenleyen maddeye karşı bir görüş ileri sürmemektedir. KYTK çıkarıldığı zaman halk denetçisi düzenlemiş olacağı için Sayın Cumhurbaşkanının bu konudaki itirazının bir bölümü karşılanmış olacaktır. Sayın Cumhurbaşkanının ikinci itirazı Anayasa'da olmayan halk denetçiliği kurumunun yargıya olan güveni sarsabileceğine ilişkindir. Kamu yönetimi reformu anlayışı içinde getirilmek istenen halk denetçiliği etik açısından sonuç verebilecek bir işlev görecektir. Aynı bir idari yargı düzenin olduğu batı Avrupa ülkelerinde uygulanmakta olan kamu denetçiliği bu toplumlarda yargıya olan güveni, sarsıcı nitelikte görülmemektedir. Türkiye'de de böyle bir sistemin denenmesi demokratik açıdan yararlı gözükmemektedir. İlerde böyle bir sakınca ortaya çıkarsa her zaman bu yanlıştan dönme imkanı vardır. Dolayısıyla bu kurumda ısrar etmekte yarar vardır.

Valinin konumuna ilişkin maddeler

Kanunun **11, 13, 18, 25, 35, 45, 47 ve geçici 1.** maddesinde yapılan düzenlemelerle valinin konumunun zayıflatıldığı ileri sürülerek anayasada egemen olan tekil devlet yetkisine dayalı "merkeziyetçilik", "idarenin bütünlüğü" ve "idari vesayet" kavramlarının içlerinin boşaltıldığı anlamına gelen gerekçeler sıralanmıştır. Daha önce hazırlayıp sunduğumuz KYTK ve yerel yönetimler yasalarına ilişkin hazırladığımız görüşlerimizde ayrıntılı olarak anlatıldığı gibi valilik kurumunun güçlendirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. İl Özel İdaresinde valinin alışılmışın dışındaki bir konuma düşürülmesi idarede bir zafiyet yaratabilir. Yukarıda değindiğimiz raporlarda önerdiğimiz gibi vali İl Özel İdaresi'nden tamamen dışarı çıkarılabilir, bu yapılırken de valinin il içinde merkezi idare ile yerel yönetim arasında eşgüdüm, planlama ve denetim yapabilecek bir kuruma dönüştürülmesi hem yönetimde etkinliği sağlayabilir hem de Sayın Cumhurbaşkanının itirazlarını ortadan kaldırabilir. Bu amaçla İl Özel İdaresi Kanunu da öncelikle ele alınarak bu reform paketi içinde yeniden düzenlenmelidir.

Madde 52- Şirket kurulması

İl özel idaresi kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında, ilgili mevzuatta belirtilen usullere göre sermaye şirketleri kurabilir.

Madde 52 İl Özel İdaresi'nin kendisine verilen görev ve hizmet alanlarında sermaye şirketleri kurabilmesine olanak sağlamaktadır. İl Özel İdarelerinin şirket kurmaları bugüne kadar pek çok yasa ile düzenlenmiş bulunmaktadır. Örneğin Türk Ticaret Kanunu 275. maddesi, İl Özel İdaresi Kanununun 78 ve 82. maddeleri, 233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri hakkındaki Kanun Hükmündeki Kararnamenin 58. maddesi buna örnek gösterilebilir. Ayrıca hükümet programları, kalkınma planları ve bu planların yıllık uygulama programları İl Özel İdarelerinin şirket kurmalarını düzenlemekte bazı hallerde de özendirilmektedir. İl Özel İdarelerinin pek çok alanda kurduğu şirketlerin sayısı 300'ün üzerindedir. Bunların kalkınmada öncelikli yörelerde bulunanlarına çeşitli kamu fonlarından kaynak aktarılmıştır. Görüldüğü gibi İl Özel İdarelerinin şirket kurmaları yeni bir uygulama değildir. Mevcut durum bir kez daha yasal çerçeveye kavuşturulmaktadır.

SONUÇ

Sayın Cumhurbaşkanı, Kamu Yönetimi Refomuna ilişkin yasaların bazı maddelerindeki sakıncaları anlatan geri gönderme gerekçelerini kamu yönetiminde reform gerekliliğini belirterek bitiriyor. Şöyle ki;

“Sonuç olarak belirtmek gerekir ki, kamu yönetiminde yeniden yapılandırma gereksinimi olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Kamu yönetiminin hızlı, etkili ve verimli biçimde çalışması ve nitelikli hizmet üretmesi için gerekli düzenlemelerin yapılması zorunlu duruma gelmiştir.

Ancak, yapılacak düzenlemelerin Ülke ve Ulus birliğini, tekil devlet yapısını, merkezi yönetim-yerel yönetim dengesini zedelememesine, anayasal ilkelere, kamu yararına ve kamu hizmetinin gereklerine uygun olmasına özen gösterilmesi yaşamsal önem taşımaktadır.”

Reformun gerekliliği konusundaki ortak anlayış içerisinde bu kanunun kısa sürede sonuçlandırılacağına inanıyoruz.